

Γιὰ τοῦ Μόρνη, μαζί νὰ πεθάνουμε· ναι, ὁ θάνατος μού'ναι ἀγαπητός καὶ τὸ μνήμα θὰ μού'ναι γλυκὸ κοντὰ σου. Μοιρασμένο νησί, ποτὲς δὲ θάφῃσω τὰ βράχια σου!...

«Ὁ Λάτμων εἶχε φύγει πιά γιὰ τὸν πόλεμο· πήγαινε νὰ πολεμήσει στὸ πλεθρὸ τοῦ πατέρα μου στοὺς βράχους τοῦ Ντούροματ. Ἡ νύχτα ἦρθε. Εἶμουν καθισμένη μὲς στὸ παλάτι μου, μπροστὰ στὴ φεγγαβολιὰ μιανῆς βαλανιδιάς πού καίγονταν. Οἱ ἀνεμοὶ σφύριζαν σὰν τὴ λιγνὴ φωνὴ τῶν φαντασματικῶν μὲς στὶς κορφές τῶν δέντρων· ἀκούω ξάφνω νὰ κρούονται ἔπλα· πηδῶ ἀπὸ χαρὰ· θαρροῦσα πὼς εἶταν ὁ Γκῶλ πού γυροῦσε ἀπ' τὴ χώρα τοῦ Μόρβεν. Ἄλιμονο! εἶτανε ὁ ἄγριος Ντούροματ· μπαίνει μ' ἀστραπόβολα μάτια, μὲ τὸ σπαθὶ τοῦ ἀχνισμένο ἀκόμα ἀπὸ τὸ γαῖμα τῶν φίλων μου· ὁ σκληρὸς εἶχε σκοτώσει ὅλους ὅσοι μποροῦσαν νὰ περασπίσουν τὴ φτωχὴ Οὐατόνα.

«Τί μποροῦσα νὰ κάνω; Τὸ ἀδύναμο χέρι μου δὲ μποροῦσε νὰ γωνιστεῖ μὲ τὸν ἀρπαγὰ μου· μάρπαχνει καὶ μὲ σέρνει κατακλαμένη στὸ καράβι του, κουφὸς στὰ ξεφωνητὰ μου. Φοβόντανε τὸ γύρισμα τοῦ δυνατοῦ Λάτμων, τοῦ ἀδερφοῦ τῆς λυπημένης Οὐατόνας· μὰ κοίτα, ἀφτὸς εἶναι, νὰ τὸς ὀχτρός μου πού σκίζει τὰ κύματα τοῦ Ὠκεανοῦ· ἐρχεται μὲ τοὺς πολεμιστὰδες του ὀλόγυρα! Τί ἀριφνητοὶ πού εἶναι! Γιὰ τοῦ Μόρνη, πού θὰ πᾶς;

— «Νὰ πολεμήσω! φωνάζει ὁ ἦρωας καὶ τραβᾶει τὸ σπαθὶ του. Καμιά φορὰ δὲν ἔφυγα καὶ θέρχίζα νὰ γνωρίζω τὸ φόβον, ὅταν οἱ ὀχτροὶ προχωροῦν! Τραβήξου, Οὐατόνα, κάτου ἀπ' τὴ σκεπὴ ἀφτηνῆς τῆς σπηλιάς ὡς τὸ τέλος τῆς μάχης.

«Μόρλο, φέρε μου τὰ τόξα τῶν παπούδων μας καὶ τὴ φαρέτρα τοῦ πατέρα μου· ἄς τραβήξουν οἱ τρεῖς πολεμιστὰδες πού μᾶς συντροφιάβουν τὰ βέλη καὶ μεις ἄς πολεμήσουμε μὲ τὸ κοντάρι. Τί κοπάδι πολεμιστὰδων πάνου στὸ βράχο! Εἶναι ὀλόκληρος στρατός· μὰ οἱ ψυχές μας δὲ θὰ φοβηθοῦν!»

Ἡ Οὐατόνα ἔφυγε μὲς στὴ σπηλιά· ἕνα φῶς ἀπὸ ἐλπίδα λάμπει στὴ μέση τῆς τραχῆς τῆς ψυχῆς της, καθὼς ἡ ἀστραπὴ χαράζει ἕνα πύρινο ἀδελάκι πάνου στὸ μοριασμένο σύγνεφο· ἡ καρδιά της ἔχει κάμει τώρα δὲ ἕνα σκέδιο μυστικά· τὸ ἀγριεμένο μάτι της δὲν ἔχει πιά δάκρυα.

Σὰ γλέπει τὸ γιὸ τοῦ Μόρνη, ὁ Ντούροματ προχωρᾶει μὲ βήματα ἀργά. Ἡ περιφρόνηση ἀπλώνονταν στὸ φοβερὸ πρόσωπο του· τὸ βριστικὸ χαμόγελο εἶταν πάνου στὰ χεῖλια του· τὸ ξανθὸπὸ του μάτι ἀχτινοβολοῦσε κάτου ἀπ' τὴν πυκνότη τῶν ἀσπροκόκκινων φρυδιῶν του.

«Ἀπὸ πού ἐρχονται ἀφτοὶ οἱ ξένοι; λέει. Να· θάγιο τάχα σὰς ἐσπρωξε στοὺς βράχους τοῦ Τρόματον ἢ ἐρχεστε νὰ μοῦ ἀρπάξετε τὴν ὠραία μου Οὐατόνα; Δυστυχιὰ, δυστυχιὰ σὲ κείνους πού ἀπαντᾶει τὸ χέρι τοῦ Ντούροματ!... Ἐγὼ δὲ λυπημαί τὸν ἀδύναμο· ἀγαπῶ νὰ κολυμπῶ στὸ αἶμα τοῦ ξένου! Ἡ Οὐατόνα εἶναι μὲς στὸν οὐρανὸ μου ἕνα μοναδικὸ ἀστέρι. Ἀπολάθω μοναχός μου τὴν ὀμορφιά της. Ἀδύνατε πολεμιστῆ, λές πὼς θὰ τᾶραες τὸ χτήμα μου; Κι ἂν τολμᾶς, ἐλπίζεις ποτὲς νὰ ἴδεις ξανά τὸ παλάτι τῶν πατερᾶδω σου;

— Δὲ γνωρίζεις λοιπὸν τὸ γιὸ τοῦ Μόρνη; τοῦ φώναξε ὁ Γκῶλ σειόντας τὰ ἔπλα του. Λησιμόνησες λοιπὸν τὴ μέρα πού φοβισμένα ἐφθεγες μπροστὰ μου, ὅταν τὸ σπαθὶ μου θέριζε τὸ στρατὸ τοῦ Λάτμων πάνου στοὺς λόφους τοῦ Μόρβεν; Ντούροματ; μού μιλάς μὲ περηφάνια, γιατί αἰσθάνεσαι τοὺς πολεμι-

στάδες σου ὀρθοὺς ὀμπρός σου· μὰ πιστεύεις πὼς ὁ ἀριθμὸς τους μὲ φοβίζει; Δὲν εἶμαι ἀπὸ τὸ γένος τῶν δειλῶν!»

Σ' ἀφτὰ τὰ λόγια πάνου πετιέται γλήγορος σὰν τὸν ἀστραπόβολο. Ὁ Ντούροματ ξαφνισμένος ζητάει μιὰ σκέπη ἀνάμεσα στοὺς πολεμιστὰδες του· μὰ ὁ Γκῶλ τὸν φτάνει μὲ τὸ κοντάρι του, τοῦ τρυπάει τὸ πλεθρὸ καὶ μ' ἕνα βάρεμα τῆς πλατιάς του σπάθας τοῦ κόβει τὸ κεφάλι πού τὸ ξεψυχισμένο μάτι τότε φοβερίζει ἀκόμα.

Τρεῖς φορές ὁ γιὸς τοῦ Μόρνη ἀρπάχνει ἀπ' τὰ μαλλιά καὶ σείει τὸ ματωμένο ἀφτὸ κεφάλι. Οἱ πολεμιστὰδες τοῦ Ντούροματ φέβγουν ἀφαντοὶ· τὰ βέλη τοῦ Μόρβεν χύνουν πάνου τους σὰ βροχὴ τὸ θάνατο, πέφτουν σὰν τὰ λάφια κάτου ἀπ' τὸ κοντάρι τῶν κυνηγῶν. Οἱ ἄλλοι λιποτάχτες φτάνουν στὰ καράβια καὶ ἀφανίζονται πάνου στὶς θάλασσες.

Ὁ Γκῶλ τρέχει ἀμέσως στὸ σπήλιο τῆς Οὐατόνας· κοιτάζει ἕνα νέο πλικάρι πού στηρίζεται πάνου σ' ἕνα βράχο. Ἐνα βέλος εἶτανε μπηγμένο μὲς στὰ στήθια του καὶ τὰ σβυσμένα μάτια του γύριζαν ἀκόμα κάτου ἀπὸ τὴν κάσκα του. Ἡ καρδιά τοῦ Μόρνη τρέμει ἀπὸ σπλαχνιά· ζυγώνει καὶ λείει στὸ νιὸ πολεμιστῆ ἀφτὰ τὰ λόγια γιομάτα ἀπὸ γλυκάδα:

«Φτωχὸ παιδί, τὸ χέρι τοῦ Γκῶλ θὰ μποροῦσε νὰ σὲ γιατρεύει; Εἶρω τὰ φυτὰ τοῦ βουνοῦ, ξέρω νὰ τὰ μαζώνω στὰ ὀχτώματα τῶν ἐρημικῶν χειμάρων. Συχνὰ τὸ χέρι μου ἐκλείσει τὴν πληγὴ τῶν ἡρώων καὶ ἡ ροιὴ τους βλόγησε μὲ βνωμισμένη τὸ γιὸ τοῦ Μόρνη. Ποιὰ χώρα κατοικοῦσαν οἱ παπούδες σου; Χωρὶς ἄλλο εἶτανε λαμπροί, ἄμοιρε νιέ! Τί πένθος στὴν πατρίδα σου! Χάθηκες στὸν ἀνθὸ τῶν χρόνων σου!

— Ναι, ἀπολογιέται ὁ ἄγνωστος, οἱ γονῆδες μου εἶναι λαμπροί· μὰ δὲ θὰ κλάψουν τὸ θάνατό μου, γιατί ἡ δόξα μου ἀφανίστη σὰν τὸν καπνὸ τοῦ πουρνοῦ. Ἐνα παλάτι σηκώνεται στὶς ὄχτες τοῦ Ντούροματ καὶ βλέπει τοὺς πύργους του σκεπασμένους ἀπὸ μούσκολη νὰ καθρεφτίζονται μὲς στὰ νερὰ τοῦ χειμάρου. Παραπάνου στέκεται ἕνας βράχος σκεπασμένος ἀπὸ παλιὰ ἔλατα· μπορεῖς νὰ τὸ ἴδεις ἐκεῖ μακριά· ἐκεῖ κάθεται ὁ ἀδερφός μου, εἶναι φουμισμένος μὲς στὶς μάχες· δώσε του τὴ λαμπερὴ ἀφτὴ τὴν κάσκα».

Ἡ κάσκα πέφτει ἀπὸ τὰ χεῖρια τοῦ Γκῶλ, σὰ βλέπει τὴν Οὐατόνα. Πληγωμένη καὶ ἐτοιμοθάνατη εἶχε πάρει μὲς στὴ σπηλιά τὸν ὀπλισμὸ ἑνὸς νέου πολεμιστῆ γιὰ νὰ πᾶει νὰ ζητήσει τὸ θάνατο μὲς στὴ μέση τῶν πολεμιστὰδων· μέλις ἀνοίγει τὰ βαρημένα μάτια της· τὸ αἶμα τρέχει ἀκόμα ἀπ' τὴν πληγὴ της.

«Γιὰ τοῦ Μόρνη, μουρμουρίζει πάλι, τοίμασε τὸν τάφο μου· ὁ ὕπνος τοῦ θανάτου ἀρπάχνει τὴν ψυχὴ μου καὶ τὰ μάτια μου σκεπάζονται ἀπὸ ἕνα σύγνεφο. Ἄ! γιατί δὲ μπόρεσα νὰ μείνω στὴ Ντουβράνα! Θάπολάβαινα τὴ δόξα μου· οἱ μέρες μου θὲ νὰ τρεχαν μὲς στὴ χαρὰ καὶ οἱ νέοι μου συντρόφοι θὰ βλογοῦσαν τὰ βήματα μου. Μὰ ἀλίμονο! πολυαγαπημῆνε μου, χάνουμαι στὸ ἀνθὶ τῆς ἡλικίας μου καὶ ὁ πατέρας μου μὲς στὸ ἐρημὸ παλάτι του θὰ κοκκινίσει γιὰ τὴν κόρη του πού τὴν ἔσυρε ζωντανὴ δειλὸς ἀρπαγᾶς!»

Ἡ φωνὴ της σβύστηκε. Ἡ νέα παρθένα καταχωνιάζεται, χλωμὴ καὶ δίχως ζωὴ, πάνου στὸ βράχο τοῦ Τρόματον. Ὁ καταθλιμένος ἦρωας ἔσκαψε τὸν τάφο της μὲ τὰ χεῖρια του. Ἐπειτα ξαναγύρισε στὴν πατρίδα του· μὰ ἡ βαθιὰ του μελαχολιά ἐθλίβε ὅλες τίς ψυχές.

Πῆρα τὴν ἀρπα καὶ ἔψαλα τοὺς ἐπαινοὺς τῆς Οὐατόνας· ἡ χαρὰ ξαναφάνηκε σὰ μιὰ παραστικὴ λάμψη στὸ πρόσωπο τοῦ Γκῶλ· μὰ ἀναστύναζε συχὰ μὲς στὶς γιορτές τῶν φίλων του. Ἐτσι, σὰν πάψει τὸ ἀνεμόδροχο, οἱ κομῆνοι ἀνεμοὶ ταραχνοῦν ἀκόμα κάθε λίγο τὴ σιγαλιὰ τοῦ ἀγέρα.

(Σ—Α).

Η ΛΑΪΚΗ ΧΗΜΙΑ

Φίλε Νουμά,

Δὲν εἶμαι καθόλου ἐπιμόδιος οὔτε καὶ ἀριστογείτων, ὅπως συζητήσω γιὰ τὴ γλωσσικὴ ὑπόθεσι καὶ μάλιστα μαζί σου, ὅπως καὶ σὺ δὲν θὰ μποροῦσες ἴσως νὰ ἔλθῃς εἰς συζήτησι μὲ ἐμὲ γιὰ χημικὰ θέματα.

Νομίζω ὅμως ὅτι ἂν ἀκούα τὴ συμβουλὴ σου καὶ ἂν πρὸς τούτους ἤμποροῦσα νὰ γράψω τὴ συνέχεια τῆς λαϊκῆς χημίας, κατὰ τὸν τρόπο τῆς κυρίας Ἀλεξάντρας Παπαμόσκου, δὲν θὰ εὕρισκα ἀναγνώστιας.

Ἐνῶ ὁ δικός μου σκοπὸς ἵναι μὲ τὰ μικρὰ κῦτὰ φυλλάδια νὰ ἐκλαϊκεύσω τίς χημικὲς γνώσεις καὶ γιὰ νὰ καταρθῶ αὐτὸ πρέπει νὰ διαδοθοῦν τὰ βιβλία καὶ νὰ ἀναγνωσθοῦν ἀπὸ τοὺς πολλοὺς.

Ἐπειτα γιὰ ὅσους ἐπιστημονικοὺς ὄρους ὑπάρχουν κατὰ σύμπτωση ἀντίστοιχα στὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ θὰ ἦταν ἴσως δυνατὸν μέχρι σημείου τινὸς νὰ ἀκρολουθῆσιν κανεὶς καὶ νὰ εἰπῆ π.χ. γιὰ «τὸ ὕδροχλωρικὸν ὄξύ» «σπίρτο τοῦ ἀλατιοῦ» καὶ γιὰ τὸ «θεικὸν ὄξύ» «σπίρτο τοῦ βιτριολιοῦ».

Ἄλλὰ ἂν εἰπῆι τὸ «ἀνθρακικὸν ὄξύ» «καρβονικὸ ξυνὸ» καταντάει ἀκατάληπτος καὶ δημιουργεῖ κάτι τι πρωτοφανές καὶ ἄγνωστον· ἀφίνω πλέον τὰ παράγωγα. Ἐτσι δὲν μπορεῖ νὰ πεῖ καὶ τὸ ὕδρογόνον «ανεροφικιάστη» ἢ τὸ ὄξυγόνον «ξινροφικιάστη» ἢ «σπιρτοφικιάστη». Σημείωσε ὅτι ὁ λαὸς τὰ ὄξια τὰ λέει σπέρτα καὶ ὄχι «ξινά», (ἐκτὸς τῶν φυτικῶν), ἀλλὰ μὲ τὴ λέξι «σπίρτο» χαρακτηρίζει καὶ ἕνα ἐκατομμύριον ἄλλα πράγματα καὶ ἔννοιαι, πού αὐτὴ ἡ γλωσσικὴ φτώχεια φέρνει μεγάλας δυσκολίας.

Ο. Α. ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ

Σημ. τοῦ «Νουμά». Ὁ φίλτατος διευθυντῆς τῆς Ἐμπορικῆς καὶ Βιομηχανικῆς Ἀκαδημίας κ. Ο. Ρουσόπουλος μὲ τὸ ἔξυπνο καὶ χαριτωμένο γράμμα του δὲν παραδέχεται... πὼς ἔχομε δικίον νὰν τοῦ συσταίνομε νὰ γράψῃ τὴ συνέχεια τῆς *Λαϊκῆς Χημίας* του σὲ λαϊκὴ γλῶσσα. Ἄ δὲν πιστεύει ἐμᾶς, γιὰτ' εἶμαστε μαλλιαροί, θὰ πιστέψῃ τουλάχιστο τὴν «Ἀκρόπολη» πού δημοσιεύει (26 Ὀχτώβρη, σελ. 1, στήλη 2) τὸ ἀκόλουθο ἀρθράκι.

«Εἰς τὴν ἀρκετὰ πλοσίαν βιβλιοθήκην τῆς Ἐμπορικῆς καὶ Βιομηχανικῆς Ἀκαδημίας μας, προσετέθη ἡδὴ καὶ τὸ πρῶτον τεῦχος τῆς «Χημίας τοῦ Λαοῦ», γραμμῆνον ἀπὸ τὸν ἴδιον διευθυντὴν αὐτῆς κ. Ὁθ. Ρουσόπουλον. Ἐκ τοῦ τίτλου καταλαμβάνει πᾶς τις ὅτι πρόκειται περὶ ἐκλαϊκεύσεως τῆς χημείας, καὶ τῶν σχετικῶν γνώσεων, τῶν τόσων χρησίμων εἰς τὸν πρακτικὸν βίον. Ἡ χημεία εἶνε μία τῶν ἐπιστημῶν εἰς τὰς ὁποίας ὀφείλονται τὰ θαύματα τῆς παντοίας προόδου, ἀποτελεῖ δὲ ἕνα μέγαν καὶ ρωμαλέον πλουτοπαραγωγὸν παράγοντα εἰς τὴν σύγχρονον βιομηχανίαν. Ἀπὸ τὸ πρῶτον αὐτὸ τεῦχος μανθάνει κανεὶς τί εἶνε χημεία.

Δυστυχῶς τῆς *Λαϊκῆς Χημίας* ἡ γλῶσσα εἶνε ἀντιλαϊκή. Λόζα!»

Καὶ τώρα ἂ θέλει ὁ φίλος κ. Ρ. ἔακολουθοῦμε τὴ συζήτησιν.